

Apotekarsocieteten

Verksamhetsberättelse 2021

Tillsammans tar vi vår verksamhet till nya höjder!

Vid det här laget är vi väl medvetna om att pandemin inneburit utmaningar för vår verksamhet, samtidigt som den tydliggör varför vi behövs.

Vi har återigen slagit rekord för antalet deltagare i våra kompetenshöjande aktiviteter då vi hade hela 19 136* deltagare jämfört med 16 598 året innan, som också var ett rekord. Jag vill rikta ett stort tack till kretsarna, sektionerna och våra medarbetare som har bidragit till att genomföra alla aktiviteter och sprida kunskap! När pandemin väl lättar kommer vi att fortsätta erbjuda aktiviteter och evenemang som i hög grad är tillgängliga för alla våra medlemmar.

Vi har inte bara slagit deltagarrekord utan också fått se Läkemedelsvärlden nå oanade höjder avseende räckvidd. Kvaliteten på artiklarna bekräftas av att vi flerdubblat antalet läsare under året som gick och det bygger vi vidare på.

Året har karakteriserats av "gasa och bromsa" och vi har ofta fått anpassa våra planer, ibland med kort varsel. Jag är mycket glad över att vi kunde genomföra vårt 50-årsjubileum som ideell organisation i september, åtminstone delvis på plats i våra lokaler. Precis som många andra aktiviteter sändes firandet också live vilket möjliggjorde deltagande på distans. Strax därefter drabbades biblioteket av en vattenskada som vände upp och ner på höstens planerade aktiviteter. Vi har nu renoverat biblioteket och öppnat det igen. Det var tur i oturen att skadan till stor del sammanföll med pandemi-restriktionerna. Det har gett oss tid för grundlig renovering av lokalen och vi ser fram emot att kunna träffas där igen snart!

I november genomfördes ett mycket lyckat Scheelesymposium med både pristagare, presentatörer och deltagare på plats. Apoteksdagen anordnades för andra gången, med fokus på nyheter som har stor påverkan på apoteksarbetet, och var även den välbesökt.

Vi arbetar vidare med våra fokusområden på olika sätt. Hälsoteket från antibiotikaresistens är fortsatt ett viktigt område för oss att samarbeta runt, till exempel går vårt arbete inom PLATINEA vidare. Framtidens läkemedel kommer att påverka oss alla, se bara på de nya teknikerna för vaccinframställning som spelat en så stor roll i att hantera den pandemi som nu pågått i mer än två år.

Även om vi har visat att Apotekarsocieten verkligen är en stabil och långsiktig aktör som har anpassat sig väl efter omständigheterna, krävs ytterligare ansträngningar för att vara relevanta även i framtiden.

Föreningslivet och människors sätt att engagera sig förändras och vi behöver följa med i utvecklingen. Min förhoppning är att vi tillsammans ska bygga vidare på den nya grund vi har skapat, där det är enkelt och lättillgängligt att ta del av alla fördelar som vårt nätverk för med sig!

ROBERT KRONQVIST
VD

Vi välkomnar alla som arbetar med läkemedel

Apotekarsocieteten är mötesplatsen för alla som arbetar med läkemedel eller medicinteknik. Det ger organisationen en unik position som oberoende plattform för ökad kunskap, informationsspridning och vetenskapligt utbyte mellan olika professioner.

Organisationens grund vilar på det ideella engagemanget i sektioner, kretsar och grupper. Sektionernas utbud täcker hela läkemedelskedjan – från läkemedelsutveckling och formulering – ända fram till information och användning. Bland medlemmarna återfinns farmaceuter, civilingenjörer, sjuksköterskor, forskare, studenter och andra grupper (Antal medlemmar vid årsskiftet: 4.575 st).

Alla är del av nätverket som är värdefullt för de som t ex är på jakt efter ett nytt jobb eller vill höra sig för om möjligheter och villkor i andra sektorer inom branschen. Apotekarsocieteten är en aktiv och respekterad remissinstans. Därför ger medlemskapet också en möjlighet att påverka samhällsutvecklingen genom att bidra till remissvar gällande utredningar och lagstiftning.

Medlemmar har förtur till Apotekarsocietetens stipendier för olika former av fort- och vidareutbildning, konferenser, forskarutbildning samt för postdoktorala studier utomlands.

Läkemedelsakademins breda utbud av kvalificerade kurser ger möjlighet till professionell fortbildning både för medlemmar och andra.

Genom Läkemedelsvärlden, som ges ut av Apotekarsocieteten, ges tillgång till ständigt uppdaterade och oberoende nyheter och fördjupning inom hela läkemedelsområdet.

DETTA ÄR
APOTEKARSOCIETETEN:

IDEELLT HJÄRTA
Grunden till organisationen är det ideella engagemanget i våra kretsar, sektioner och grupper.

Apotekarsocietetens utbildningsverksamhet Läkemedelsakademien anordnar **kurser, utbildningar och symposier.**

Prioriteringar och satsningar i skuggan av pandemin

Pandemin har i allra högsta grad präglat alla delar av samhället även 2021. I takt med att smittspridningen gick ner under våren och en allt större andel av befolkningen vaccinerade sig lättade restriktionerna.

Nya vacciner har både tagits fram och godkänts snabbt genom så kallad rolling review och processen har visat vilken innovationskraft och anpassningsförmåga alla involverade parter besitter. Sjukvården var dock fortsatt mycket hårt belastad och det informationsbehov om virus och vaccin som har märkts av sedan pandemin startade höll i sig. Apotekarsocieteten har aktivt tagit ansvar för att verka som en motpol till den omfattande desinformationsspridningen under pandemin.

FÖR MYNDIGHETER INOM life science-området har vissa aktiviteter gått på sparlåga under pandemin, som arbetet med den nationella läkemedelsstrategin (NLS) där Apotekarsocieteten deltar. I slutet av året gjordes dock en omstart med NLS, då expertgruppen återsamlades för att ta arbetet vidare.

Andra initiativ löpte på trots pandemin, men inte alltid utan påverkan från den. Det pilotprojekt med farmaceutiska tjänster på öppenvårdsapotek som Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) fått i uppdrag att driva fortsatte. Under året pågick planering och förberedelser inför starten av försöket med inhalationsvägledning på apotek. Apoteken har fortsatt varit mycket berörda av pandemin, några har tvingats tillfälligt stänga på grund av extra hög sjukfrånvaro. Samtidigt har receptföreskrifter som trädde i kraft under året krävt anpassningar av både system och arbetssätt.

Pandemin aktualiserade Sveriges bristande beredskap och under 2021 lämnade Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap förslag om försörjningen av läkemedel och material. Apotekarsocieteten var en av remissinstanserna och tryckte på behovet av spetskompetens i läkemedelsförsörjning och samarbete under normala förhållanden.

Det nya EU-direktivet om medicinteknik med syfte att öka patientsäkerheten innebar nya krav

på importörer, distributörer och gransande myndigheter.

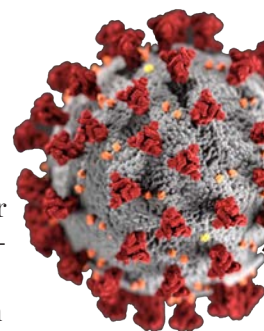
EN ANNAN LAG som trädde i kraft under 2021 var den om nationell läkemedelslista (NLL). Samma information som apoteken tidigare kunnat få tillgång till kan patienter därmed dela även med vården. För att kunna nyttja möjligheten krävs införande i vårdverksamheter. Något som kan bli svårt enligt kritiker då NLL inte är anpassad efter dokumentation av läkemedelsbehandling i journaler.

Finansieringen av nya dyra läkemedel har länge varit föremål för diskussion. Under året har ett ökat antal nej från NT-rådet till nationellt införande fått uppmärksamhet. Apotekarsocieteten har belyst utmaningen med kostnader för behandlingar, vid seminarier under året.

Höjda avgifter för den statliga kontrollen av läkemedel föreslogs av Läkemedelsverket och särskilt den kraftiga höjningen för kliniska studier ledde till reaktioner. Regeringen tog då ansvar för att effekten inte blev så stor genom att införa möjlighet till statlig subvention, till glädje för alla som vill kunna genomföra och få fler läkemedelsprövningar till Sverige.

Glädjande var också att plattformarna Enable och Platinea fick ny finansiering som ett led i att möta hotet från antibiotikaresistens.

Även om slutet av året innebar en ökad smittspridning började vi ana slutet på pandemin och många verksamheter började planera för att återgå till ett normalläge. Förhoppningsvis med lärdomar från de senaste årens krisläge.

Här syntes Apotekarsocieteten

Följare i sociala medier

Facebook **5 428**
LinkedIn **9 609**
Twitter **5 317**

Besvarade
remisser
29

Apotekarsocieteten anser att läkemedel ska ses som en resurs och användas och utvecklas på ett för individ och samhälle optimalt sätt.

För att uppnå detta har vi tre områden i fokus. Dessa fokusområden genomsyrar aktiviteter, opinionsarbete och styr vilka samarbeten vi ingår.

Framtidens läkemedel

Modern läkemedelsutveckling kännetecknas av snabb utveckling och innovation där helt nya tekniker och läkemedel når patienten. Några av de stora trenderna är allt fler biologiska läkemedel, terapier baserat på oligonukleotider (RNA/DNA) samt individualiserad läkemedelsbehandling (precision medicine). Bakom uttrycket framtidens läkemedel ligger bland annat det som kallas ATMP, *Advanced Therapy Medicinal Products*, eller läkemedel för avancerad terapi. ATMP är en samlingsbenämning för biologiska behandlingar som baseras på celler, vävnader och/eller gener.

Apotekarsocieteten samt Läkemedelsakademien ingår som projektpart i ett

Vinnova-finansierat projekt kring ATMP, Visionsdriven Hälsa, som koordineras av RISE, Research Institutes of Sweden. Den vision som figurerar i projektnamnet Visionsdriven hälsa är både storslagen och ambitiös, nämligen att Sverige ska vara ledande inom ATMP år 2030. Den typen av visioner är av typen "lättare sagt än gjort", inte minst då ATMP innebär nya och svåra utmaningar i snart sagt varje länk av den långa och komplexa kedja som löper från forskning och utveckling ända fram till tillverkning och användning.

Framtidens läkemedel omfattar emellertid mer än ATMP. I december hölls det första i en serie av kvällseminarier på temat "Nukleotider – från molekyl till patient".

– I sektionen för läkemedelsformulering har vi genomfört ett antal virtuella seminarier under året. Just nu ordnar vi en hel serie om Nukleotider – från patient till produkt och samarbetar med andra sektioner.

För mig är det kunskapsdelningen som är Apotekarsocietetens själ och hjärta, att engagerade medlemmar gärna ställer upp i organisationskommittén eller delar med sig av sin kunskap genom att föreläsa, säger Agneta Larhed, Sektionen för läkemedelsformulering.

Som vetenskaplig sekreterare på Apotekarsocieteten har

Lisa Bandholtz haft ett fortsatt fokus på framtidens läkemedel.

Under 2021 har ATMP, *Advanced Therapy Medicinal Products* eller läkemedel för avancerad terapi, engagerat stora delar av Apotekarsocieteten. Detta har, bland mycket annat, resulterat i ett antal webbsända seminarier på temat i samarbete med Läkemedelsvärlden. Även Sektionen för tillverkning och kvalitetssäkring anordnade ett välbesökt webinar med fokus på GMP-aspekter.

– Det här är något av ett paradigmskifte som vi nu befinner oss mitt i, och då blir det uppenbart att Apotekarsocieteten med sin unika bredd av spetskompetenser har en viktig roll att spela, säger Lisa Bandholtz.

Läkemedelsakademien tar fram riktade utbildningsinsatser för att säkerställa kompetensförsörjningen i takt med att ATMP vinner terräng.

Parallellt löper arbetet med **Agenda för hälsa och välbefinnande** vidare. Apotekarsocieteten är en av totalt 34 organisationer som under ledning av Forska!Sverige verkar för att förbättra de långsiktiga förutsättningarna för medicinsk forskning, företagande och vård. Bland de medverkande aktörerna märks representanter för akademi, vård, näringsliv, fackförbund samt patient – och andra intresseorganisationer. Agendan har fyra övergripande målbilder:

1. Excellent forskning och utbildning
2. Kvalitetsdriven vård med patienten i fokus
3. En nationell struktur för forskning och kvalitetsutveckling
4. Ett internationellt konkurrenskraftigt näringslivsklimat

– Då läkemedel tangerar samtliga dessa målbilder har Apotekarsocieteten och dess heltäckande kompetens en viktig funktion i agendans genomförande, säger Lisa Bandholtz.

Antibiotikaresistens

Antibiotikaresistens är ett hot mot hela sjukvården, inte bara vid behandling av infektionssjukdomar utan även vid exempelvis transplantationer, kirurgi och cancerbehandlingar som kräver väl fungerande infektionsskydd. Antibiotikaresistens utgör ett av vår tids största hot mot den globala folkhälsan.

Då nya antibiotika lyser med sin frånvaro är det av yttersta vikt att vi vårdar och optimerar de befintliga. Ett av de viktigaste strånen som Apotekarsocieteten drar till denna stack är arbetet inom **samverkansplattformen PLATINEA** som verkar för att bevara och optimera användningen av befintliga antibiotika.

Under 2021 beslutade Vinnova att inkludera PLATINEA som en av de elva innovationsmiljöer inom området precisionshälsa som får dela på

323 miljoner kronor. PLATINEA 2.0, som satsningen kallas, löper under fem år och fokuserar på individanpassad antibiotikabehandling för att optimera effekten och samtidigt minimera risken för biverkningar och resistensutveckling.

– Det är oerhört givande att få delta i ett projekt med en så bred medverkan från många olika aktörer. Jag är helt övertygad om att den här typen av samverkan är helt nödvändig för att säkra tillgången till antibiotika, men de erfarenheter vi får i PLATINEA kommer att kunna tillämpas mycket bredare och vara relevanta för läkemedelsförsörjning generellt.

Det säger Johanna Orraryd som tillsammans med Magnus Munge representerat Apotekarsocietetens sektion för sjukvårdsfarmaci i PLATINEA.

Apotekens roll och bidrag till en bra läkemedelsanvändning

Apoteken är en viktig del i läkemedelskedjan och spelar en avgörande roll som länken mellan förskrivare och patient. Forskning kring apotekens roll för en kostnadseffektiv och optimal läkemedelsanvändning ingår i den vetenskapliga disciplinen samhällsfarmaci som behandlar läkemedlens roll för individer, populationer, organisationer och samhälle. Med den höga förändringstakt som råder inom dessa områden finns behov av att både utveckla och använda forskningsmetoder för att säkerställa att individer och samhället i stort får bästa möjliga nytta av läkemedel. Inom Apotekarsocieteten finns en SIG Special Interest Group för att skapa förutsättningar för att högkvalitativ forskning i detta ämne ska kunna bedrivas i Sverige. En annan åtgärd för att stötta forskningen är att utstipendier för forskning inom området.

GENOM ATT DELA UT priset Bästa kundinsats på apotek belönar Apotekarsocieteten enskilda individer som har påverkat en kunds läkemedelsbehandling särskilt positivt under året. På Apoteksdagen erbjuds uppdatering och fördjupning om aktuella frågor för farmaceuter på apotek. Apotekarsocieteten står också bakom svenskt GPP, God apotekssed för apotek och sjukvårdsfarmaci i

Sverige, tillsammans med Sveriges Apoteks-förening.

– Vi var mycket glada att under Apoteksdagen kunna dela ut Rune Lönngren-priset till Margareta Hammarlund-Udenaes som har betytt mycket för utvecklingen av kunskap om läkemedelsanvändning, säger Maria Mårfält verksamhetschef.

Genom **ROAr – Roller och ansvar i receptkedjan**, bidrar Apotekarsocieteten till att utveckla arbetssätt och påverka regelverk för effektiv och säker användning av läkemedel med patienten i fokus.

Utöver Apotekarsocieteten ingår Svensk sjuksköterskeförening, Svenska Läkaresällskapet, Sveriges läkarförbund, Sveriges Farmaceuter & Vårdförbundet.

– Vi blir ännu mer trovärdiga och får större tyngd när olika professioner talar med en gemensam röst, säger Maria Mårfält.

Hanna Rickberg,
utbildningschef

Läkemedelsakademin

Ännu fler kursdeltagare – och stor uppskattning

Utbildningsavdelningen kan se tillbaka på ett år med fortsatt god affärsutveckling både inom e-lärandet och de lärarledda kurserna. Givetvis fick anpassningen utifrån covid-19 fortsätta, och merparten av de lärarledda aktiviteterna har skett i modererade och interaktiva virtuella klassrum. Pedagogiken från e-lärandet fortsätter också att gynna det övriga lärandet.

UTBUDET AV UTBILDNINGAR lockade ännu fler deltagare 2021 än 2020, något som noteras för både de lärarledda kurserna och för e-lärandet. Totalt sett är ökningen jämfört med tidigare år på en historisk nivå!

Antalet e-utbildningar ökar, bland annat genom det nya konceptet med grundkurser i **GDP (GDP = Good Distribution Practice)**. Dessa e-kurser har olika utformning beroende på målgrupp. En är avsedd för personer som arbetar med **kvalitetsfrågor (QA/QC)**, **Regulatory Affairs**, **farmakovigilans**, **information/marknad** eller **Supply Chain**. En särskild GDP-kurs riktar sig till personer som är verksamma inom logistik/transport, medan en tredje är specialanpassad för dem som arbetar med tillverkning och en fjärde vänder sig till företagsledning. Tillsammans med lärarledda GDP-kurser erbjuds nu en komplett GDP-portfölj för såväl grundnivå och repetition som fördjupning.

Andra nyheter inom e-lärandet är kursen **GCP och klinisk prövning – från studiestart till avslut**, samt de kostnadsfria **Snabbguide biobanksansökningar** och **Introduktion till avancerade terapier – ATMP**.

Den nya utbildningen **Strategi- och affärsutveckling för life science-ledare** kunde genomföras fysiskt på hösten och fick mycket fina vitsord. Alla som deltog ville rekommendera utbildningen till en branschkollega och samtliga tyckte också att kursen uppfyllde förväntningarna.

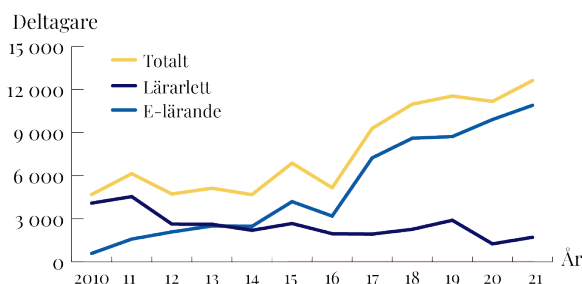
Citat ur utvärderingen av Strategi- och affärsutveckling för life science-ledare.

”Ger bredd och djup samtidigt, samt möjlighet för interaktion och utbyte från kursdeltagare.”

EN STOR SATSNING som påbörjats under 2021 är utvecklingsarbetet för en kort yrkeshögskoleutbildning inom Regulatory Affairs. Utbildningen ska möta det ökade behovet av regulatorisk kompetens. En ledningsgrupp är formerad och en ansökan till Myndigheten för yrkeshögskolan är under utformning. Beslut väntas i maj 2022 med utbildningsstart i september eller oktober 2022.

Några nyckeltal från 2021

Totalt 12 628 deltagare
vs Lärarlett vs E-lärande 2010–2021

Skulle du rekommendera utbildningen till en kollega?

Resultat från kursutvärdering av 79 olika kurser under kalenderåret 2021

Läkemedelsvärlden

Nytt rekord 2021

Läkemedelsvärlden slog under 2021 föregående års redan rekordhög läsarsiffror. Den viktigaste förklaringen är sannolikt en fortsatt stark efterfrågan på vetenskapligt baserad journalistik om hälsofrågor under pandemins svängningar. Även under detta år var rapportering om skiftande perspektiv på läkemedel och vacciner mot covid-19 ett dominerande inslag i redaktionens arbete.

Ett stående inslag under året var också artiklar med historiska teman för att uppmärksamma Apotekarsocieteten 50-årsjubileum.

Läkemedelsvärlden publicerade under året 517 artiklar på webbplatsen som fick sammanlagt 2,2 miljoner unika besök. Det senare innebar en 42-procentig ökning jämfört med föregående år.

Under större delen av året låg antalet unika besök per vecka på strax över 40 000, men i slutet av året steg besöksfrekvensen i ett vaccinnett nyhetsläge under en period kraftigt till en bit över 100 000 besök per vecka.

Läkemedelsvärlden har 3 541 följare på Facebook och 4 362 följare på Twitter.

I BÖRJAN AV hösten gick Läkemedelsvärldens tidigare chefredaktör Ingrid Helander vidare till en tjänst som vetenskapsredaktör på Svenska dagbladet. Helene Wallskär, som arbetat på Läkemedelsvärlden sedan 2018, tog över rollen som chefredaktör. Redaktionens andra medarbetare, journalisten Marie Ericsson, var under hösten tjänstledig på deltid för att genomföra kursen "Medicin för journalister" vid Karolinska institutet.

Förutom den publicistiska verksamheten var Läkemedelsvärlden även med och arrangerade flera utåtriktade digitala seminarier om aktuella läkemedelsfrågor tillsammans med Apotekarsocieteten.

2021 – Händelser i urval

14 JANUARI

296 personer deltog vid seminarium om covidvacciner med bland annat vaccinsamordnare Richard Bergström och Folkhälsomyndighetens dåvarande GD Johan Carlsson.

17 MARS

Apotekarsocieteten hemvist åt nätverk för forskningssjuksköterskor inom Sektionen för kliniska studier.

7 MAJ

Bubbel och babbel. Digital after work med inspiration för studenter som vill lära sig mer om Apotekarsocieteten.

9 JUNI

Läkemedelsakademin lanserar kostnadsfri ATMP-utbildning.

1 SEPTEMBER

Apotekarsocieteten 50 år som ideell förening.

19 OKTOBER

Professor Christel Bergström tilldelas Källrotstipendiet.

8 NOVEMBER

Lansering av GDP Grund e-kurser.

9 NOVEMBER

E-ped får Priset för Bästa Patientinformation 2021. Sektionen för läkemedelsinformation.

11 NOVEMBER

Scheelepriset delas ut till prof. Craig Crews och ett symposium till pristagarens ära genomförs i Stockholm.

24 NOVEMBER

Apoteksdagen med prisutdelning: Rune Lönngren-priset till Margareta Hammarlund-Udenaes och priset för bästa kundinsats på apotek till Jenny Larsson.

Scheelepriset firade 60 år med succésymposium

Att förändra inramningen något när 2021 års Scheelepristagare Craig Crews, professor vid Yale-universitetet i USA, tog emot sitt pris i Stockholm i november visade sig vara ett lyckokast. En tillfällig lättnad i pandemi-restriktionerna gjorde det också möjligt att arrangera symposiet till pristagarens ära på plats på Ingenjörshuset. Eftersom hela arrangemanget streamades fanns möjlighet att även delta online och totalt ett hundratal personer deltog.

– Föreläsningarna var kortare än vanligt och symposiet avslutades med en paneldiskussion för att knyta ihop det högintressanta forskningsområdet. Det blev både lyckat och uppskattat, säger Lisa Bandholtz, vetenskaplig sekreterare på Apotekarsocieteten.

CRAIG CREWS, som är professor vid institutionerna för kemi respektive farmakologi vid Yale i Connecticut, belönades för sin forskning kring läkemedelsutveckling baserat på kontrollerad proteinnedbrytning. Redan 1998 började han tillsammans med sin forskargrupp utveckla det som senare skulle bli cancerläkemedlet carfilzomib (Kyprolis), en så kallad andra generationens proteasomhämmare för behandling av myelom som godkändes i USA 2012 och i EU tre år senare. Craig Crews ligger också bakom PROTAC, en ytterligare förfinad teknik för kontrollerad specifik nedbrytning av proteiner, som nu tillämpas i

2021 års Scheelepristagare Craig Crews.

PROTAC = PROteolysis TARGETing Chimera

Med hjälp av en "tvåhövad" (bifunktionell) molekyl, där ena änden engagerar cellens proteinnedbrytande process och den andra skraddarsys till att binda till önskat protein, kan även proteiner som normalt inte är tillgängliga för nuvarande småmolekylära läkemedel blir värdefulla mål för läkemedelsutveckling. Den teknik som Craig Crews har utvecklat tillsammans med forskarkollegor har lett fram till flera lovande läkemedelskandidater i olika utvecklingsstadier.

läkemedelskandidater som utvärderas i kliniska studier med lovande resultat.

– Som terapeutisk princip är det här en helt ny metod som nu röner ett enormt intresse, säger Peter Sjö, läkemedelskemist som arbetar för Drugs for Neglected Diseases initiative (DNDi) i Geneve.

Han är aktiv inom sektionen för läkemedelskemi och ledde symposiets avslutande paneldiskussion.

– Jag tror att vi i Sverige, och kanske även övriga Europa, varit lite sena med att uppmärksamma den explosionsartade utveckling som skett på det här området under de senaste åren, främst i USA.

Från vänster: Märit Johansson, Craig Crews och Matilda Ernkrans.

Från vänster: Robert Kronqvist, Craig Crews och Märit Johansson.

Det bidrog säkert till det stora intresset för de högprofilerade föredrag som vi kunde bjuda på.

Peter Sjö fick många positiva kommentarer efter symposiet:

- Upplägget gjorde det lätt att diskutera med föredragshållarna mellan sessionerna. Många var förstås också glada över att kunna mötas fysiskt igen, det gällde även föreläsarna som fick chansen att uppdatera sig på varandras forskningsområden.

På plats för att dela ut priset fanns Sveriges dåvarande minister för forskning och högre utbildning, Matilda Ernkrans.

Femtionde priset på sextio år

Scheelepriset delas ut av Apotekarsocieteten för att hedra minnet av den världsberömda svenske kemisten och apotekaren Carl Wilhelm Scheele. Syftet är att lyfta aktuell läkemedelsforskning och internationellt framstående forskare inom områden som rör läkemedelsutveckling.

Scheelepriset instiftades 1961 och delades ut årligen fram till 2001 och därefter vartannat år. 2021 års pris är det 50:e i ordningen. Scheelepriset omfattar en prissumma om 250 000 SEK och en medalj. I anslutning till prisceremonin anordnas ett symposium inom det aktuella området.

Vattenläcka i biblioteket blev akut träning i att hantera kris

Ar 2021 är ett år som Annika Wickman, disputerad mediehistoriker, sent ska glömma. Hennes uppdrag, att konceptutveckla och leda omvandlingen av Apotekarsocietets museum, kom i mitten av september helt att överskuggas av en smärre katastrof i det anrika biblioteket på Wallingatan. Klockan var inte mycket mer än sju på morgonen när Annika Wickman kom till sitt arbete och råkade få syn på en pöl på golvet i biblioteket. Tämmligen omedelbart stod det klart att den lilla pölen i själva verket var det första synliga tecknet på en omfattande vattenläcka.

Annika Wickman, som har en bakgrund på Kungliga biblioteket, insåg snabbt att även böcker i hyllorna var blöta. Och nu agerade hon snabbt.

– Jag ringde nog 30 samtal på några timmar. För att få reda på om, och hur, vi kunde röra böckerna behövde jag tala med Sveriges skickligaste papperskonservatorer.

RÅDET VAR ATT alla blöta böcker snabbt måste frysas in – för att förhindra mögelangrepp. Planen för den här dagen var att flytta föremål i museet och därför fanns redan två personer från en flyttfirma på plats. De fick nu hjälpa till att flytta ut bord i biblioteket och inleda arbetet med att lägga ut blöta böcker på borden. Annika Wickman lyckades också raskt kalla in sina tidigare kolleger från Kungliga biblioteket, experter som övat utomlands på den här typen av händelser och

som hade tillgång till både särskilda fryspåsar och akutlistor för prioriterade insatser.

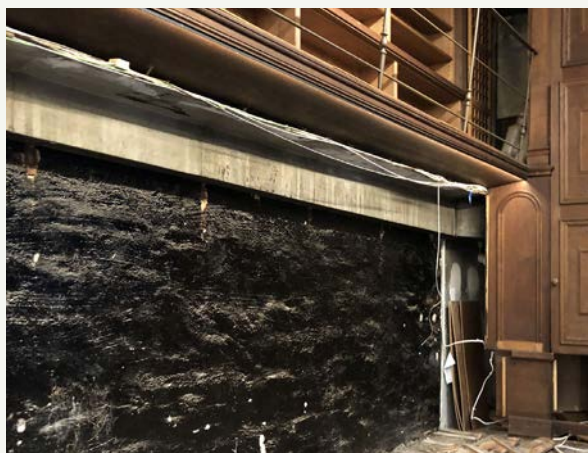
– De ställde upp på ett fantastiskt sätt och såg det här som ett unikt träningstillfälle i krishantering.

Även Dan Jibreus, som arbetar med Apotekarsocietets bibliotek någon dag i månaden, anlände snabbt och vägledde alla medarbetare på kansliet som bidrog i arbetet med att lyfta blöta böcker från hyllor till bord. Det blev en intensiv dag med febril aktivitet där konservatorerna inspekterade och värderade graden av fukt och eventuellt mögelangrepp på samtliga böcker. Fram emot kvällen var 40 lådor klara för frakt till frys, och i biblioteket fanns ett hav av uppställda nästan torra böcker och surrande fläktar.

BÖCKERNA SKA NU vakuumfrystorkas, en metod som används för bland annat föremål som legat på havets botten. Arbetet med att återinstallera renoverade hyllor i biblioteket pågår, och golvet har genomgått en omfattande renovering.

– Det kommer att ta hela 2022 att torka böckerna, säger Annika Wickman. Sedan vidtar det omfattande arbetet med att prioritera vilka böcker som ska räddas och hur mycket vi bör satsa på restaurering och konservering av enskilda verk. Det är ett räddningsuppdrag i sig.

Hur vattenläckan uppstått? Ingen vet exakt, men det troligaste är att det blivit ett stopp i en ledning från innergården, som ligger ovanpå biblioteket, efter sensommarens skyfall.

”Rolig utmaning att tänka nytt”

Stockholmskretsen, med cirka 1 600 medlemmar, tappade inte fart under det andra pandemiåret 2021. Tvärtom. Hela åtta digitala föreläsningar anordnades om vitt skilda ämnen – från epidemiologi och läkemedelskemi till medicin- och farmacihistoria.

– Vi har nått ut till fler och vi har också kunnat engagera föreläsare från hela Sverige, säger Claes Jagensjö, som tillträdde som ordförande i kretsen vid inledningen av 2021.

Han är apotekare och arbetar som konsult med uppdrag inom kliniska provningar.

Det har alltså funnits fördelar med den digitala omställningen. En av dessa är effektiviteten i att inte behöva ta sig till en föreläsningssal. Föredragen spelas också in och kan ses i efterhand, en uppskattad service.

– Nackdelen är förstås att man inte får träffas och kan nätverka på vanligt vis. Det är också svårt att få frågestunderna efter en föreläsning att bli lika spontana som när man ses på riktigt, tycker Claes Jagensjö.

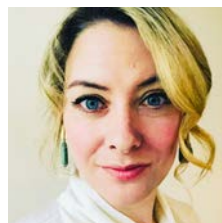
Den föreläsning som lockade flest deltagare under året var ”Pestens år – döden i Stockholm 1710” då Magnus Västerbro, journalist och författare, fängslade åhörarna med berättelsen om en epidemi som nära nog halverade Stockholms befolkning. Föreläsningen samarrangerades med Sektionen för farmaci- och läkemedels historia.

Under julhelgen startade kretsen Instagram-

kontot ”Minnesluckan” som fylldes med både lärorikt och underhållande farmacikopplat material. Kontot bjöd på dagliga uppdateringar och även ett digitalt påsk-quiz anordnades. Den drivande kraften bakom satsningen var Hanna Justad, sekreterare i Stockholmskretsen.

– Man får försöka tänka nytt. Det är en rolig utmaning, säger hon.

Hanna Justad, som är apotekare vid Region Stockholms hälso- och sjukvårdsförvaltning och arbetar med databasen Janusmed interaktioner och riskprofil, höll tillsammans med kollegan

Ylva Askfors också en av årets föreläsningar – ”Den informerade patienten”. Föreläsningen baserades på Hanna Justads studie av hur (förvåningsvärt många – över 3 000!) patienter har använt en databas om läkemedelsinteraktioner som bara var avsedd för personal inom hälso- och sjukvården.

De övervägande positiva erfarenheterna från 2021 gör nu att Stockholmskretsen funderar på att låta arrangemangen framöver bli hybridmöten.

– Att hantera tekniken blir en vana, säger Claes Jagensjö. Men det är viktigt att de som deltar digitalt verkligen kan ta del av all information, det måste vara proffsigt.

Några nyckeltal från 2021

Av Apotekarsocietets stiftelser beviljade stipendier 2021

Antal
ansökningar
782

8,2
miljoner

229
beviljade
ansökningar

Deltagare i aktiviteter arrangerade av den ideella föreningen Apotekarsocieteten: Totalt 6 508 deltagare

varav
4 202
deltagare i
seminarier/
aktiviteter

41
aktiviteter

varav
2306
deltog via
streaming

Okända föremål ger nya möjligheter för museet

Uppdraget att leda omvandlingen av Apotekarsocietetsens museum blev väldigt mycket mer omfattande än någon förutsett. Det vet Annika Wickman som leder projektet och som arbetat intensivt under 2021. Det visade sig nämligen att fastigheten på Wallingatan inte fanns med på några detaljplaner då den var tänkt att rivas under början av 1900-talet.

– När brandskyddsingenjören konstaterade att vi varken fick ta upp personal eller besökare i huset fick vi tänka om och förbereda en mer omfattande renovering, berättar Annika Wickman.

– Det betyder att vi ska förbättra utrymningsmöjligheterna och tillgängligheten samtidigt som ytorna rustas upp. Det kommer att bli fint och välkomnande.

ETT JÄTTEJOB UNDER ÅRET har handlat om att gå igenom, packa och flytta tiotusentals farmaciehistoriska föremål. Till samlingarna hör bland annat en unik uppsättning av apoteksskyltar, inredningar och utrustning. Här hittas allt från gyllene enhörningar till lerprover från brunnsorter.

Från 1600-talet finns bland annat ett bevarat reseapotek och från 1900-talet fascinerar de tidigaste svenska antibiotikaförpackningarna, en full uppsättning

Neurosedyn-förpackningar och mycket, mycket mer.

– Det finns otroliga mängder föremål som aldrig visats

Förgylld träskulptur från apoteket Ängeln (Engeln eller Engelen) i Gamla stan, Stockholm.

och som vi nu sorterar och kategoriserar. Många av objekten är ömtåliga och måste packas försiktigt, med syrafritt silkespapper.

SKATTJAKTEN I MUSEET ger vid handen att det finns stoff till flera intressanta utställningar.

Men först måste byggprojektet avslutas och fortsättningen beror på beslut om bygglov. Museiprojektet genomförs både med expertis inom utställningsproduktion och med farmaciehistoriskt kunniga medlemmar som ser fram emot återöppnandet.

– Museet har en stor potential att intressera allmänheten och göra Sverige kunnigare om läkemedel, säger Annika Wickman.

Apotekarsocieteten har en större samling med hus- och reseapotek från 1600-talet och framåt.

Innan det fanns tuberkulosläkemedel användes flaskor för att samla ihop spott och minska smittspridningen.

STYRELSEN

Stående från vänster:

Karin Gårdmark-Östh, ledamot
Erik Thorsell, ledamot
Kristina Sparreljung, ledamot
Torkel Gren, ledamot
Mikael Nordberg, ledamot

Sittande från vänster:

Johanna Wikman, ledamot
Andreas Rosenlund, ledamot
Maria Palmetun-Ekback, ledamot

Saknas:

Märিত Johansson, ordförande
Björn Wettermark, ledamot

Tack till våra förtroendevalda

Valberedning

Matts Balgård, sammankallande
Clary Holtendal, ledamot
Christina Erixon, ledamot
Joakim Söderberg, ledamot
Lars-Åke Söderlund, ledamot

Auktoriserad revisor

Jens Karlsson

Förtroendevalda revisorer

Robert Burman, ordinarie
Susanna Eklund, suppleant

Förvaltningsråd

(kapitalförvaltningsråd)
Carl-Fredrik Högstedt, ledamot
Hans Sievertsson, ledamot
Lars Bennbom, ledamot

SEKTIONER

Farmacihistoria

Nils-Otto Ahnfelt, ordförande
Thony Björk, ledamot

Ola Flink, ledamot

Claes Wallén, ledamot
Sirkka-Liisa Westerholm, ledamot
Felix Hemström Trolin, ledamot

Farmakognosi

Camilla Eriksson, ordförande
Ulf Göransson, ledamot
Erik Jacobsson, ledamot
Sonny Larsson, ledamot
Christina Wéden, ledamot
Håkan Andersson, ledamot
Nils-Otto Ahnfelt, ledamot
Maria Mårfält, adjungerad

Farmakokinetik och

läkemedelsmetabolism
Johanna Haglund, ordförande
Jenny Aasa, ledamot
Pawel Baranczewski, ledamot
Johan Bylund, ledamot
Suzanne Iverson, ledamot
Maria Kjellsson, ledamot
Rasmus Jansson-Löfmark, ledamot
Oskar Karlsson, ledamot

Mia Lundblad, ledamot

Anna Nordmark, ledamot
Joanna Parkinsson, ledamot
René Bouw, ledamot
Lisa Bandholtz, adjungerad

Kliniska studier

Karin Leire, ordförande
Ingegerd Dalfelt, ledamot
Fredrik Hansson, ledamot
Suzanne Kilany, ledamot
Marja-Liisa Lammi Tavelin, ledamot
Louise Lunt, ledamot
Erik Rein-Hedin, ledamot
Sara Zarjam, ledamot
Tina Wolmeryd, ledamot
Sabine Lindén, ledamot
Marie Westin, ledamot
Samira Blombäck, adjungerad

Läkemedelsformulering

Sofia Mattsson, ordförande
Susanna Abrahamsen-Alami, ledamot
Erik Björk, ledamot
Jonas Fagerberg, ledamot
Agneta Larhed, ledamot
Brita Rippner Blomqvist, ledamot
Per Wessman, ledamot
Mattias Springfelder, ledamot
Jenny Johannesson, ledamot
Zandra Gidlöf, ledamot
Lisa Bandholtz, adjungerad

Läkemedel för djur

Vilande

Läkemedelsanalys

Douglas Westerlund, ordförande
Ahmad Amini, ledamot
Moa Andersson, ledamot
Mikael Hedeland, ledamot
Ylva Hedeland, ledamot
Kim Kultima, ledamot
Anders Karlsson, ledamot
Anders Larsson, ledamot
Mareike Lutz, ledamot
György Marko-Varga, ledamot
Per Andrén, ledamot
Lisa Bandholtz, adjungerad

Läkemedelsinformation

Kia Rönngard, ordförande
Görel Skogsmo, vice ordförande
Anne Carlsson, ledamot
Yvette Gustavsson, ledamot
Elin Karlsson, ledamot
Andrea Åhlin, ledamot
Yllka Rama, studentrepresentant
Maria Mårfält, adjungerad

Läkemedelskemi

Anders Karlén, ordförande
Katarina Färnegårdh, ledamot
Anna-Lena Gustavsson, ledamot
Anna Linusson, ledamot
Ulf Nilsson, ledamot
Lena Ripa, ledamot
Åsa Rosenquist, ledamot
Peter Sjö, ledamot
Carl-Magnus Andersson, ledamot
Annika Jenmalm Jensen, ledamot
Lisa Bandholtz, adjungerad

Medicinteknik

Micael Johansson, ordförande
Erik Mårtenson Djäken, ledamot
Elin Karlberg, ledamot
Peter Landvall, ledamot
Peter Löwendahl, ledamot
Mats Ohlson, ledamot
Ann-Catrin Petersson Olmås, ledamot
Karl-Gustav Strid, ledamot
Judith Kairies, ledamot
Samira Blombäck, adjungerad

Regulatory Affairs

Alexandra Palmqvist, ordförande
Marianne Andersson, ledamot
Ifeoma Asiegbu, ledamot
Sofia Pedersen, ledamot
Cecilia Rosenberg, ledamot
Eva Ågren, ledamot
Henrik Fant, ledamot
Eva Lilienberg, ledamot
Sandra Trost, adjungerad

Sjukvårdsfarmaci

Matts Balgård, ordförande
Anna Skinning, ledamot
Maria Gustafsson, ledamot
Lisa Larsson, ledamot
Johanna Orraryd, ledamot
Sari Frigård, ledamot
Sofia Jansson, ledamot
Katarina Bodin, adjungerad

Tillverkning och kvalitetssäkring

Per Nilsson, ordförande
Malin Claesson, ledamot
Anne Fladvad, ledamot
Tor Gråberg, ledamot
Mikael Meisingseth, ledamot
Alexandros Tsogias, ledamot
Barbro Åström, ledamot
Sandra Trost, adjungerad

Öppenvårdsfarmaci

Carin Svensson, ordförande
Jenny Julin, ledamot
Erika Larsson, ledamot
Frida Rosberg, ledamot
Leith Yassur, ledamot
Fredrik Malmqvist, ledamot
Karin Svensberg, ledamot
Erika Andersson, ledamot
Katarina Bodin, adjungerad

KRETSAR

Gävleborgs Dala

Susanne Brouneus, ordförande
Anna Lindblad, ledamot
Shadi Hagigi, ledamot
Helen Sjöberg, ledamot
Anna Tjust Gammer, ledamot

Nedre Norrland

Vilande

Norra Mälarkretsen

Mariam Al-wendawi, ordförande
Bakhan Karim, ledamot
Amanda Båhöstrom, ledamot
Noor Mohammed Ali, ledamot
Anna Back, ledamot

Närke Värmland

Magnus Olsson, ordförande
Sara Fors, ledamot
Hans Kjellsson, vice ordförande
Hugo Nilsson, ledamot
Margareta Malecka Pettersson, ledamot
Stefan Wallén, doktorand/
 studentrepresentant

Skånska

Pia Sundberg, kontaktperson
Viola Hassinen, ledamot
Linnea Olofsson, ledamot
Elin Persson, ledamot
Rasha Fakhouri, ledamot

Stockholm

Claes Jagensjö, ordförande
Jessica Ridell, vice ordförande
Birgitta Elfsson, ledamot
Maria Frick, ledamot
Hanna Justad, ledamot
Erika Larsson, ledamot
Ylva Askfors, ledamot

Sydöstra

Olivia Frångberg, ordförande
Tobias Damgaard, ledamot
Eva Jonasson, ledamot
Maria Toverland, ledamot

Västgöta

Peter Larsson, ordförande
Sara Bobeck, ledamot
Mikaela Hovbrink, ledamot
Rania Kader, ledamot

Västra

Michael Nyman, ordförande
Roshanak Jabbari, ledamot
Ioana Khandelwal, ledamot
Marina Carlsson Hambardzumyan, ledamot
Johanna Holm, ledamot
Elin Edvardsson, ledamot

Östra

Claes Wallén, ordförande
Szilvia Bejgrowicz, ledamot
Tatjana Lindståhl, ledamot
Annika Nordström Björk, ledamot
Ulf Rydell, ledamot
Anna Hemer, ledamot
Emelie Janefjord, ledamot

Övre Norrland

Katarina Nilsson-Sundström, ordförande
Sandra Jonsson, ledamot
Sara Berglund, ledamot
Anna-Carin Svedjehed Andersson, ledamot
Sofie Holmgren, ledamot

Från läkemedel till skogsvård

Mitt sjätte och sista år som ordförande för Apotekarsocieteten präglades av flera viktiga och intressanta jubileer. Det var inte bara Apotekarsocieteten som firade 50 års verksamhet, både Scheele-priset och IF:s stiftelse jubilerade – ett fint sätt att få knyta ihop en intressant period!

Det mesta fick förstås firas digitalt, men det var otroligt glädjande att vi fick uppleva ett kortvarigt ”fönster av frihet” just när Apotekarsocietetens stora vetenskapliga pris skulle delas ut. Det innebar att Scheele-pristagaren Craig Crews, forskare inom proteinnedbrytning vid Yale University i USA, kunde komma till Stockholm och ta emot priset av Matilda Ernkrans, vår dåvarande minister för högre utbildning och forskning. Pristagarens symposium, som blev både lyckat och uppskattat, arrangerades som en hybrid – ett ord som kändes högaktuellt under 2021.

Men vi har naturligtvis inte bara firat. Ett stort och målmedvetet engagemang har lagts på hur organisationens kapitaltillgångar ska förvaltas, de långsiktiga riktlinjerna har förtydligats för att säkra att nivån på uttagen är hållbara över tid. Vi koncentrerar nu vårt ägande till fastigheterna på Wallingatan med stort fokus på att under professionell ledning bygga om och utveckla museet. Jag ser fram emot att följa det spännande arbetet och så småningom ta del av aktuella utställningar.

Vi har också fått en ny skicklig VD på plats, detta efter att styrelsen lagt ned ett stort engagemang i rekryteringen. Stadgarna har uppdaterats och sedan i somras har styrelsen även arbetat fram strategier för verksam-

heten 2022–2023, ett underlag som nu tas vidare av VD Robert Kronqvist, hans team, sektioner och kretsar.

Något som jag satsat hårt på under min ordförandeperiod, och som jag är stolt över, är att professionalisera styrelsearbetet. Styrelseledamöternas fokusområden har tydliggjorts och vi har haft årliga utvärderingar av styrelsens arbete. Det har resulterat i en bred, kompetent och aktiv styrelse som jag nu lugnt kan lämna. För att göra vadå? Jo, ägna mig åt skogsskötsel. Jag har ansvar för 450 hektar skog längs Klarälven i nordöstra Värmland, i närheten av Hagfors och Ekshärad. Att vårda och förnya skogsbestånd är kanske inte lika livräddande som läkemedelsutveckling, men det är centralt för en hållbar framtid, något som värmer mitt värmländska hjärta. Det gör också det fina samarbete jag haft med medlemmar, förtroendevalda och personalen på kansliet – Apotekarsocietetens styrka ligger i den kompetens som finns här, och allt det ideella arbete som utförs. Varmt och innerligt tack!

FOTO: MARGARETA HÅKANSSON

NYCKELTAL 2020

Det ekonomiska året i korthet

APOTEKARSOCIETETEN

Apotekarsocieteten är en ideell förening med ändamål att befordra en hög yrkesstandard inom läkemedelsområdet och att verka för en gynnsam utveckling och användning av läkemedel för individ och samhälle. Föreningen ska även främja kunskaps- och kompetensutveckling inom läkemedelsområdet.

Organisationen hade vid årets slut 4 575 medlemmar. Föreningen har arbetat enligt verksamhetsplanen för 2020–2021, som beslutades vid fullmäktige i maj 2020.

Resultatet för 2021 uppgick till 8,4 mkr (2020 0,0 mkr).

Det egna kapitalet uppgick vid årets slut till 243,2 mkr (2020 234,8 mkr).

LÄKEMEDELSAKADEMIN I STOCKHOLM AB

Bolagets verksamhet omfattar utbildningar och arrangemang av temadagar och symposier inom läkemedelsområdet samt administrativa tjänster till Apotekarsocieteten, Apotekarsocietetens värdepapperskonsortium, Stiftelsen nätverk för läkemedelsepidemiologi (NEPI), IF:s stiftelse för farmaceutisk forskning samt andra anknutna stiftelser till Apotekarsocieteten.

Läkemedelsakademin är den ledande obe-

roende aktören inom fort- och vidareutbildning på läkemedelsområdet och genomförde under året, i egen regi och i samverkan med andra aktörer, utbildningar, kongresser och symposier för sammanlagt 12 628 deltagare.

Nettoomsättningen uppgick till 13,9 mkr (2020 12,9 mkr). Verksamhetens underskott om 0,9 mkr (2020 3,2 mkr) täcktes med ett driftsbidrag om 0,9 mkr (2020 3,2 mkr) från moderbolaget.

STIFTELSE OCH FONDER

Det sammanlagda värdet av nettotillgångarna i de av Apotekarsocieteten förvaltade stiftelserna uppgick vid årets slut till 323,0 mkr (2020 260,8 mkr), inklusive IF:s stiftelse för farmaceutisk forskning men exklusive stiftelsen NEPI (Nätverk för läkemedelsepidemiologi). Från dessa har under året beviljats 9,2 mkr (2020 8,1 mkr) huvudsakligen i form av stipendier och understöd.

Två av stiftelserna har egna styrelser, IF:s stiftelse för farmaceutisk forskning och NEPI. Den senare är en samstiftelse med Apotekarsocieteten och Svenska Läkarsällskapet som huvudmän.

För alla formella detaljer, se årsredovisning i separat bilaga.

ANNUAL REPORT

Swedish Pharmaceutical Society 2021

The number of participants in our skill development activities has once again broken records: 19,136 participants in 2021 compared to 16,598 in 2020. Of these, 12,628 were participants in educational activities organised by the Swedish Academy of Pharmaceutical Sciences (LMA), while 6,508 attended activities arranged by The Swedish Pharmaceutical Society (SPS).

The Swedish Pharmaceutical Society celebrated its 50th anniversary as a non-profit organisation in September and the celebration was held as a hybrid event. The Scheele Award (60 years and 50 prizes) was also celebrated, and that event similarly had both live and digital elements. During the year, about half of the participants in SPS activities participated on site and half attended remotely. Positive experiences from these events, mean that hybrid activities are here to stay.

The PLATINEA platform, in which SPS participates, was awarded new funding during 2021 as part of efforts to tackle the threat from antimicrobial resistance, one of the focus areas for SPS. Another focus area is Medicines of the Future, where SPS and LMA participate in the Vinnova-funded innovation milieu "Sweden a leader in advanced therapies 2030". This commitment resulted in several webinars and digital introductory training that is free of charge and available to everyone.

Scholarships amounting to a total of MSEK 8.2 were awarded to 229 people for various purposes in continuing professional development and research.

The range of courses at LMA attracted more participants in 2021 than in 2020, both for instructor-led courses and e-courses. The number of e-learning courses is also increasing, in part thanks to the new concept of basic courses in GDP (Good Distribution Practice) for different target groups. *Strategi- och affärsutveckling för life science-ledare* (Strategy and business development for life science leaders) is a brand-new course that was launched during 2021 in collaboration with SwedenBIO. It was delivered as a face-to-face course and was very well received.

The digital journal Läkemedelsvärlden also beat last year's readership figures. A significant reason being the continued strong demand for science-based journalism on health issues during the pandemic. During the year, Läkemedelsvärlden published 517 articles on its website that received a total of 2.2 million unique visits. The latter figure represents a 42% increase compared to the previous year. Läkemedelsvärlden has 3,541 followers on Facebook and 4,362 followers on Twitter.

The number of followers of SPS and LMA on LinkedIn increased in 2021 to 9,609.

In 2021 SPS submitted 29 consultation responses to official bodies in the pharmaceutical field.

The number of members was 4,575 at the end of the year.

The financial result of the Society was MSEK 8.4 and with an estimated total equity financing of MSEK 243.2.

